

Raadsvergadering: 15 mei 2025

Agendapunt:

Commissie: Sociaal

Portefeuillehouder: Jasper Nieuwenhuizen

Onderwerp: Beleidsvisie Jeugd 'Een gezonde basis voor de toekomst'

Voorgesteld besluit

1. De beleidsvisie Jeugd 'Een gezonde basis voor de toekomst' vast te stellen.
2. De visie Jeugdhulp, die is vastgesteld in 2019, in te trekken.
3. Het college de opdracht te geven om een plan van aanpak op stellen van concrete maatregelen en het waarborgen van samenhang in aanpak hierin. De raad hiervan voor de behandeling van de begroting op de hoogte te stellen.

Samenvatting

In de beleidsvisie Jeugd 'Een gezonde basis voor de toekomst' staat wat de gemeente Alkmaar ervoor doet zodat onze jeugd de kansen en ondersteuning krijgt die ze verdient om op te groeien tot gezonde en zelfstandige volwassenen. De geactualiseerde visie Jeugd sluit aan bij de bevindingen uit het rapport van Ark (*Groeipijn*¹) en landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Net als het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, bevindingen rapport Groeipijn, onderkennen we dat effectieve ondersteuning niet alleen binnen de jeugdzorg moet plaatsvinden, maar ook in het gezin, op school en in de samenleving. De verdere aandachtspunten vloeien voort uit onder andere data gedreven werken. Hierbij houden we voor ogen dat de data over mensen gaat. In Alkmaar zien we dat scheidingen, eenoudergezinnen en financiële zorgen extra uitdagingen met zich meebrengen. Het college concretiseert de uitwerking van deze visie en doet dat in samenhang met de maatregelen uit de Hervormingsagenda, de aanbevelingen uit het rapport Groeipijn, IZA GALA en de uit te werken maatregelen voor de beheersing van de kosten.

Dit voorstel staat in relatie tot het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord staat dat de gemeente een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor kinderen en jongeren die tijdelijk of langdurig ondersteuning nodig hebben en dat de 'Visie Jeugdhulp', die in september 2019 is vastgesteld, wordt geactualiseerd.

Wetgeving

In artikel 2.2., eerste lid, van de Jeugdwet is vastgelegd dat de gemeenteraad periodiek een plan vaststelt over het beleid voor preventie, jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Overeenkomsten met partners passen we waar nodig en mogelijk aan op basis van deze nota. Ook kan (de uitvoering van) de nota leiden tot

aanpassing van gemeentelijke regelgeving zoals de nadere regels die verbonden zijn aan de ASV (algemene subsidieverordening) en de Verordening Jeugdwet. Als wijziging van een verordening nodig is, dan wordt dit voorgelegd aan de raad.

Argumenten

1.1 Heldere koers met de beleidsvisie Jeugd

- a. Gemeenten staan voor meerdere uitdagingen. De druk op ons zorgstelsel neemt toe. Net als in veel andere sectoren zien we binnen de jeugdhulp een toenemende vraag, stijgende zorguitgaven en een enorm personeelstekort. De beleidsvisie Jeugd biedt een duidelijke richting en beschrijft uitgangspunten voor het jeugdbeleid, zodat alle betrokken partijen weten waar de gemeente op in zet.
- b. De visie sluit aan op landelijke en regionale afspraken, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de bevindingen uit het rapport van Ark (Groeipijn).
- c. In de visie zijn aandachtspunten, welke voortvloeien uit data gedreven werken, verwerkt en benoemd. Het college heeft onderzocht op welke punten de gemeente Alkmaar opvalt ten opzichte van het landelijke gemiddelde en vergelijkbare gemeenten. Dit leverde de volgende aandachtspunten op: (complexe) scheidingen, eenoudergezinnen, mentaal welzijn jongeren en armoede. De visie beschrijft wat we al doen en waar we nog meer op kunnen inzetten.

1.2 Versterking wijkvoorzieningen

Door wijkvoorzieningen te optimaliseren en versterken kan zoveel mogelijk voorkomen worden dat kleine problemen uitgroeien tot complexe zorgvragen. Door netwerken rondom jeugdigen (ouders, scholen, sportverenigingen, kinderopvang, jongerenwerk) te versterken wordt de sociale steun vergroot en kan jeugdhulp mogelijk voorkomen worden of uitgesteld.

Het beleid richt zich op normaliseren en positieve gezondheid, waarbij kinderen en jongeren worden ondersteund in hun eigen kracht.

1.3 Het wijk- en dorpsgericht werken en een stevig lokaal team zijn essentieel voor het creëren van een sterke backbone/ruggengraat, die het laagdrempelig en toegankelijk maakt om met een kleine hulpvraag altijd op de goede plek terecht te kunnen.

- a) De ondersteuning voor jeugd en gezinnen wordt dichterbij en laagdrempelig georganiseerd door het versterken van wijkgericht werken. Hierbij fungeert het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als de centrale plek voor opvoed- en opgroevragen, met locaties verspreid over Alkmaar en een sterke samenwerking met wijkcontactpunten. We beginnen niet opnieuw maar behouden en versterken goedwerkende structuren. Wijkcontactpunten, scholen, huisartsen (POH Jeugd), welzijnswerk en jeugdhulpverleners werken beter samen om signalen vroeg op te vangen, zodat minder kinderen en jongeren zwaardere vormen van zorg nodig hebben. We willen een doorverwijzing naar zware zorg voorkomen.
- b) Door integraal te blijven werken binnen de lokale teams,, waarbij professionals vanuit verschillende domeinen samenwerken, ontstaat een effectievere ondersteuning zonder dat gezinnen tussen wal en schip vallen.

1.4 De visie borgt de lokale invulling van passende specialistische zorg voor de meest kwetsbaren.

Voor jeugdigen die specialistische zorg nodig hebben, wordt de juiste zorg op het juiste moment geboden. De visie zet in op het verminderen van residentiële jeugdhulp en zoveel mogelijk ondersteuning in de eigen leefomgeving. Er wordt aandacht besteed aan de overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg, zodat jongeren niet zonder passende begeleiding op hun 18e verjaardag komen te staan.

Een deel van de gemeentelijke taken uit de Jeugdwet voert de regio Alkmaar uit namens alle regiogemeenten.⁴ Dit betreft hoofdzakelijk de inkoop en het contractbeheer van jeugdhulp. De jeugdhulp is ingekocht voor de periode van 2023 tot 2030. De inhoudelijke basis hiervoor is vastgelegd in het Overkoepelend kader jeugd, De Regionale visie op ambulante jeugdhulp en de Regionale visie op jeugdhulp met verblijf. Samen wordt gewerkt aan een toegankelijk, duurzaam en samenhangend jeugdhulpsysteem dat past bij de lokale context en aansluit op landelijke afspraken en transformatiedoelen.

1.5 Duurzaam en betaalbaar jeugdstelsel door integraal werken.

De beleidsvisie speelt in op het groeiende beroep op jeugdzorg en de financiële uitdagingen waar gemeenten voor staan. Gemeenten en professionals staan soms voor een pijnlijk dilemma: wat als de zorgvraag blijft groeien, terwijl de middelen – tijd, geld, personeel- steeds schaarser worden. In een zorgsysteem wat onder druk staat, betekent dat keuzes maken. Dit moet binnen de mogelijkheden van bestaande wet- en regelgeving en kwaliteitseisen. Het vraagt een voortdurende afweging en het zoeken naar balans tussen het bieden van een bepaalde zorgintensiteit en verantwoordelijkheid voor het bieden van zorg. Door een integrale aanpak en samenwerking met andere beleidsterreinen zoals onderwijs, armoedebestrijding, Wmo, werk en inkomen en veiligheid, worden structurele (grond)oorzaken van problemen aangepakt.

Het vaststellen van de visie Jeugd staat los van de concrete maatregelen om de kosten van de jeugdhulp terug te dringen. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in een samenhangend pakket 'Strategisch plan GRIP op Sociaal domein, focus jeugd'.

1.6 Ondersteuning van ouders en opvoeders.

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen, maar ervaren steeds vaker uitdagingen. Het CJG Alkmaar en maatschappelijke partners ondersteunen ouders door informatie, advies en lichte opvoedondersteuning laagdrempelig beschikbaar te maken. Speciale aandacht is er voor kwetsbare gezinnen, eenoudergezinnen en gezinnen die te maken hebben met complexe scheidingen of financiële problemen.

1.7 Geeft uitvoering aan het Coalitieakkoord 2023- 2026 Vertrouwen in Alkmaar, verschil mag er zijn.

2.1 Een concrete uitwerking is nodig om de visie daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.

Het college is bevoegd om de visie op jeugd verder uit te werken en speelt een centrale rol in de uitvoering. Voor het realiseren van verandering is het essentieel om (strategische) partners/stakeholders, jeugdigen en hun ouders actief te betrekken. Het opstellen van concrete maatregelen en het waarborgen van samenhang in aanpak zijn daarbij cruciaal.

Participatietraject

De beleidsvisie is tot stand gekomen door verschillende stappen die het afgelopen jaar zijn ondernomen. Input is opgehaald bij stakeholders, partners en bij jongeren in het Jeugd Platform Regio Alkmaar (JPRA). Tevens zijn er drie raadsinformatiebijeenkomsten gehouden.

De vier beleidsopgaven zijn besproken met professionals, samenwerkingspartners, beleidsambtenaren, jongeren en raadsleden tijdens verschillende bijeenkomsten. Zie bijlage1: Participatietraject

Kanttekeningen en alternatieven

1. De gemeente heeft beperkt invloed op wat ouders en andere inwoners voor elkaar willen en kunnen doen.

Als gemeente hebben we beperkt invloed op wat ouders en andere inwoners voor elkaar doen en wat de maatschappelijke norm is voor 'normaal'. Dit is wel noodzakelijk voor een beweging naar 'voren' en het normaliseren samen met de partners en stakeholders verder vorm te geven. Het risico is dat jongeren en gezinnen die steun nodig hebben dit onvoldoende in hun eigen netwerk en omgeving

kunnen organiseren waardoor er vaker een beroep gedaan wordt op professionele hulp en de schaarste in de jeugdhulp toeneemt. Dit risico kunnen we terugbrengen door ouders en jongeren meer te betrekken bij de ondersteuning die ze krijgen, door aan te sluiten bij wat zij zelf met hulp van netwerk en omgeving kunnen doen en dat te faciliteren (versterken eigen kracht). De visie is het begin van de keten.

2. De gemeente is gehouden aan het wettelijk kader.

Gemeenten hebben sinds 2015 een centrale rol in de zorg voor jongeren en gezinnen. We zijn wettelijk verantwoordelijk voor *preventie en vroegsignalering*, zodat problemen tijdig worden aangepakt. We zorgen ervoor dat *kinderen en jongeren toegang hebben tot passende jeugdhulp* en werken samen met scholen om *schooluitval en achterstanden te voorkomen*. Daarnaast ondersteunen we jongeren in hun *overgang naar volwassenheid* en bieden we hulp waar dat nodig is, bijvoorbeeld via de Wmo of jeugdbescherming. Gemeenten hebben deze opdracht omdat we dichtbij de inwoners staan en zo passende en samenhangende ondersteuning en hulp kunnen bieden.

3. Toegang tot jeugdhulp

In de wet staat dat gemeenten de toegang tot jeugdhulp moeten organiseren, zodat gezinnen weten waar zij terecht kunnen met hun vragen. Naast de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp zijn er ook professionals die de bevoegdheid hebben om jeugdigen rechtstreeks naar passende jeugdhulp te verwijzen. Dit zijn huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten, rechters, jeugdbeschermers, jeugdreclasserders. Gemeenten zijn verplicht dergelijke verwijzingen te accepteren en de benodigde hulp te bieden en te bekostigen. Als de ontwikkeling of de veiligheid, bijvoorbeeld huiselijk geweld, van een kind ernstig in gevaar is dan zijn de jeugdbeschermers verantwoordelijk voor het uitvoeren van maatregelen van kinderscherming, zoals ondertoezichtstelling (OTS) of voogdij. Jeugdbeschermers mogen op grond van de Jeugdwet rechtstreeks verwijzen naar jeugdhulp.

Financiële aspecten

Het vaststellen van de visie Jeugd staat los van de concrete maatregelen om de kosten van de jeugdhulp terug te dringen. Een plan van aanpak van concrete maatregelen wordt opgesteld waarin de samenhang in aanpak gewaarborgd wordt. De raad wordt hiervan voor de behandeling van de begroting op de hoogte te gesteld.

Vervolg en communicatie

Een plan van aanpak van concrete maatregelen wordt opgesteld, waarin de samenhang in aanpak gewaarborgd wordt. Door middel van een persbericht worden inwoners en partners geïnformeerd over de vastgestelde koers.

Het college concretiseert in het vierde kwartaal 2025 de uitwerking van deze visie en doet dat in samenhang met de maatregelen uit de Hervormingsagenda, de aanbevelingen uit het rapport Groeipijn, IZA GALA en de uit te werken maatregelen voor de beheersing van de kosten. Zie bijlage 2 'Uitgangspunten voor het Plan van aanpak Jeugd'.

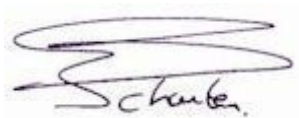
Bijlagen

Bijlage 1 Participatietraject

Bijlage 2 'Uitgangspunten voor het Plan van aanpak Jeugd'

Burgemeester en wethouders van Alkmaar,

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Schouten', with a large, stylized flourish above it.

dhr. R.M. Reus MPM, gemeentesecretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R.M. Reus', enclosed within a large, oval-shaped flourish.

Collegevergadering: 8 april 2025

Nr.

De raad van de gemeente Alkmaar;

Gelet op

Het besluit van burgemeester en wethouders van 8 april 2025

Het advies van de commissie Sociaal 8 mei 2025

Het bepaalde in [artikel 2.2., eerste lid, van de Jeugdwet].

Besluit

1. De beleidsvisie Jeugd 'Een gezonde basis voor de toekomst' vast te stellen.
2. De visie Jeugdhulp, die is vastgesteld in 2019, in te trekken.
3. Het college de opdracht te geven om een plan van aanpak op stellen van concrete maatregelen en het waarborgen van samenhang in aanpak hierin. De raad hiervan voor de behandeling van de begroting over op de hoogte te stellen.

De raad van Alkmaar, 13 mei 2025

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

mw. mr. V.H. Hornstra, griffier